

SALTAR LES ONES

Una història sobre
l'adaptació d'una platja
al canvi climàtic



Crèdits

Sistema d'Observació i Predicció Costaner de les Illes Balears (ICTS SOCIB)

C/ Isaac Newton, Edifici Naorte, Bloc A, 2a planta, porta 3. Parc Bit

07121 Palma, Illes Balears, Espanya

Tel. +34 971 43 99 98



Més informació: www.socib.es

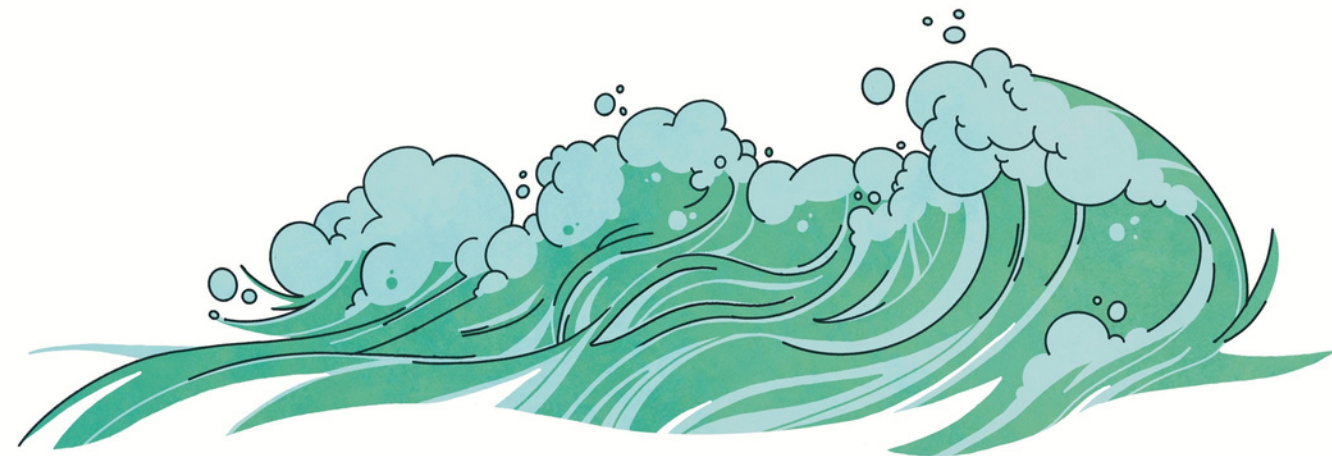
OCTUBRE DE 2024

Aquesta producció s'emmarca en el projecte "LIFE AdaptCalaMillor" (LIFE21 GIC/ES/101074227), cofinançat pel Programa LIFE de la Unió Europea. Les opinions i la documentació aportades en aquesta publicació són responsabilitat exclusiva de l'autor/a o autors/es, i no reflecteixen necessàriament els punts de vista de CINEA/ Comissió Europea.

Referència bibliogràfica: Ribot, L., Rodríguez, R., Gómez, A.G. & Pericàs-Palou, A. (2024). Saltar les ones [Conte]. Sistema d'Observació i Predicció Costaner de les Illes Balears (SOCIB). LIFE AdaptCalaMillor.

Il·lustracions i maquetació: Miquel Camio Jiménez.

Llicència: Aquest és un conte d'accés obert distribuït sota els termes de la llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional (CC BY-NC 4.0), que permet a tercers reconfigurar, modificar desenvolupar les contribucions amb finalitats no comercials. Sota aquesta llicència, és obligatori reconèixer la font com a Sistema d'Observació i Predicció Costaner de les Illes Balears (SOCIB).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.ca>



SALTAR LES ONES **Una història sobre l'adaptació** **d'una platja al canvi climàtic**

Finalment havia arribat l'estiu. Els pares de na Marina estaven molt ocupats amb la temporada turística, així que ella passava els dies amb la seva padrina Clara.

Na Marina acabava de complir 10 anys, era molt curiosa i li encantava que la seva padrina li expliqués històries de quan era petita com ella.

Havia estat plovent molts dies seguits, però, per fi, els núvols havien desaparegut i van poder baixar a la platja.



"Padrina, com era aquesta platja quan tu eres petita?", va preguntar na Marina, mentre col·locaven les tovalloles sobre l'arena.



La padrina Clara va somriure amb nostàlgia i va dir: "Ai, Marina! Si tu ho sabessis..."



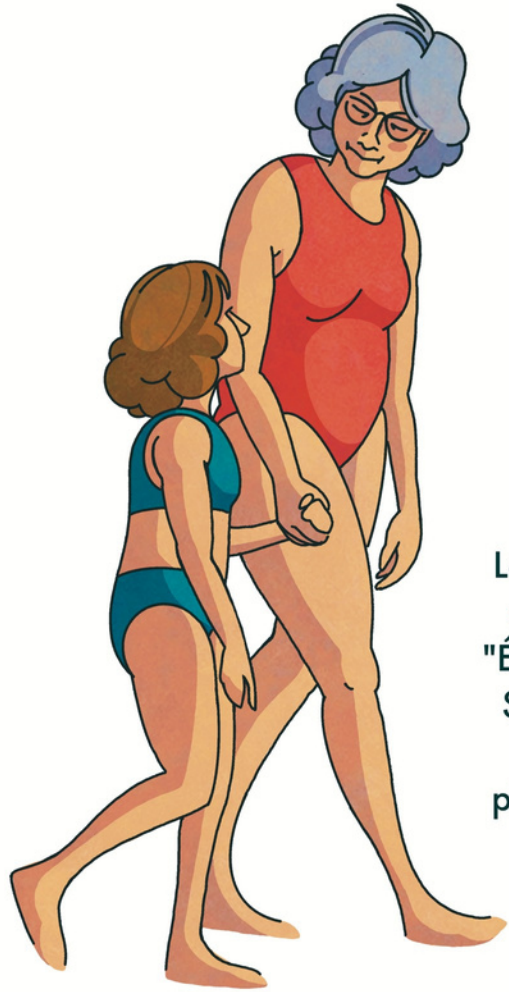
"Era molt diferent.

No hi havia tants edificis i els pocs que hi havia eren molt més baixos. La mar estava més enfora de les cases. Les dunes eren altes i daurades, i hi havia moltes aus marines, com corbs marins, que niaven a la costa. Corríem descalces i sentíem la suau carícia de l'arena calenta als peus."

A mesura que la padrina descrivia l'entorn, na Marina va tancar els ulls i va intentar imaginar-s'ho. La padrina Clara tenia el do de fer-la viatjar en el temps amb les seves descripcions. "I els jocs, padrina? A què jugàveu?"

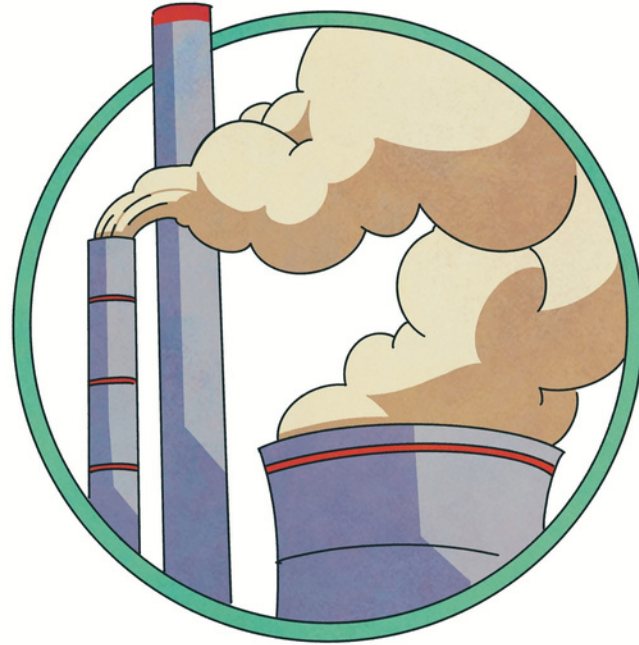


"Ai, petitona! Els jocs, per sort, no han canviat tant. També ens agradava construir enormes castells d'arena i saltar les ones, igual que tu i jo fem ara, tot i que la platja era molt més ampla, arribava fins aquí dalt", va explicar la padrina.



Mentre na Marina i la seva padrina s'acostaven a l'aigua, na Marina no podia deixar de pensar en la platja del passat. No s'acabava de creure que fos la mateixa. "Padrina, i per què ha canviat tant? Per què hi ha menys arena i la mar està més a prop de les cases?"

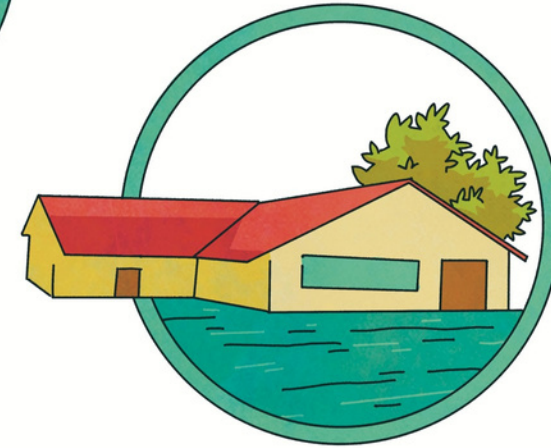
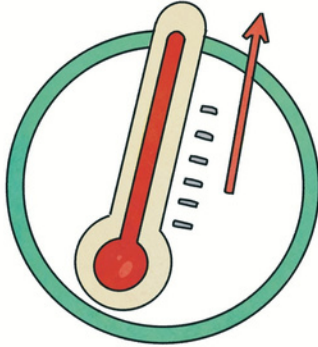
La padrina Clara va sospirar i li va dir: "És pel canvi climàtic. Succeeix perquè el clima del nostre planeta pateix molts canvis."



"De manera natural, aquests són molt lents, però ara s'han accelerat per les accions de les persones, com l'ús de cotxes i fàbriques, que produeixen gasos que s'acumulen a l'aire."



"Aquests gasos atrapen la calor del sol, fent que la Terra s'encalenteixi més del normal. Això provoca que els pols es fonguin i el nivell del mar pugi", va continuar la padrina.

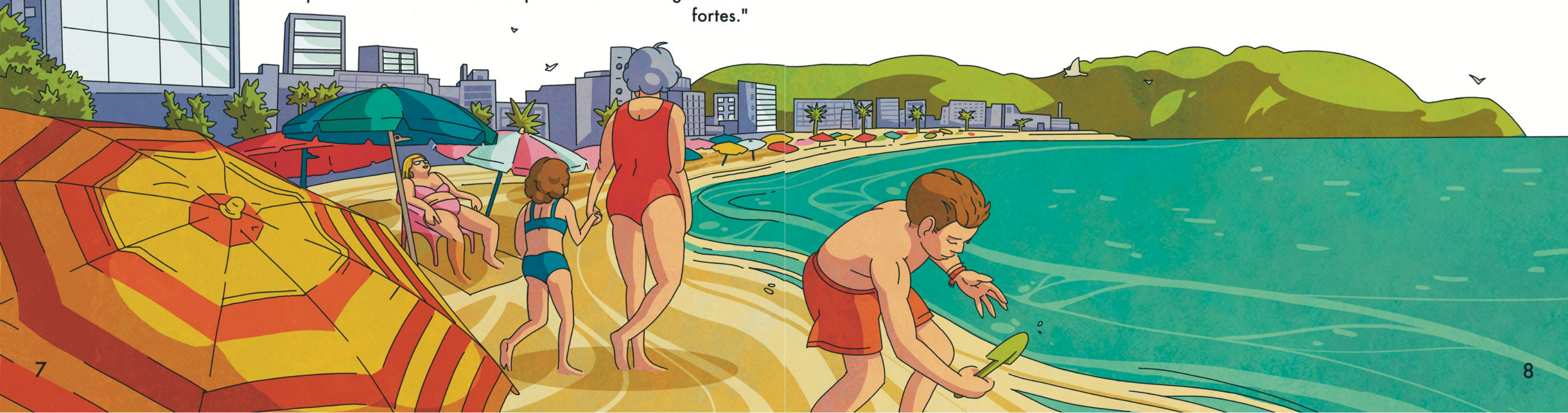


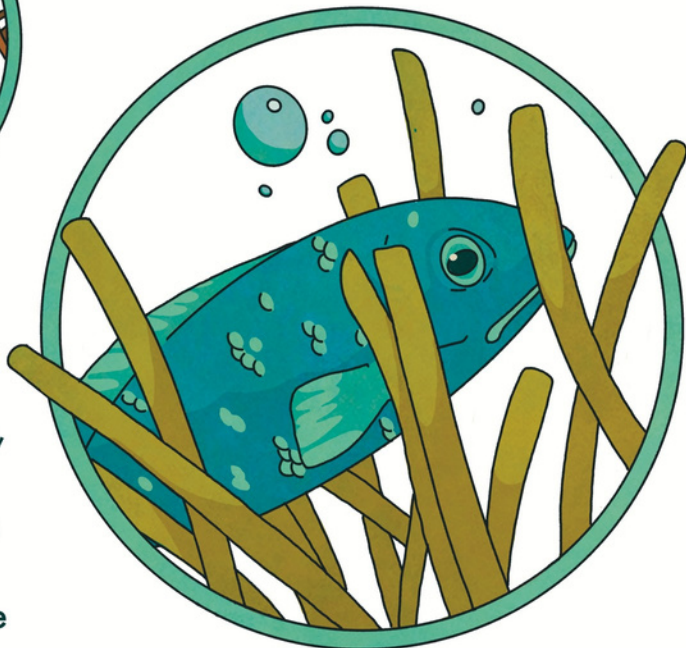
"Quan s'encalenteix, l'aigua es dilata, és a dir, incrementa el seu volum, ocupant més espai. Com a resultat, el clima a diferents regions també es torna més extrem, ja sigui més calorós, fred, humit o sec", va afegir.

Na Marina va assentir, comprenent-ho una mica millor, i li va demanar: "I per això la platja està canviant?"

"Exacte!", va respondre la padrina Clara. "A més, aquí tenim temperatures més altes i les tempestes són cada vegada més fortes."

"Tot això afecta la platja i la vida que depèn d'ella. Per això la platja està canviant. L'aigua puja i les ones duen l'arena mar endins. I com que hem construït molt a prop de la platja i tenim passejos marítims que actuen com un mur, no deixem que l'arena de la platja retrocedeixi i es reubiqui", va afegir la padrina.





"Podem ajudar a adaptar-nos a aquests canvis! He llegit molt sobre això als diaris. Hi ha mesures d'adaptació basades en la natura i la ciència. Per exemple, es poden restaurar les dunes i els manglars, que actuen com a barreres naturals contra les ones, o preservar la *Posidonia oceanica* i altres plantes marines, que redueixen l'impacte de l'onatge sobre la platja", va dir la padrina.

Na Marina va escoltar atentament i va dir: "Llavors, què podem fer nosaltres per ajudar?"

"Però el més important i el que nosaltres podem fer és sensibilitzar la nostra comunitat, explicant als nostres amics i amigues, i veïns i veïnes, el que està passant i com poden ajudar", va afegir.



Al dia següent, na Marina i la seva padrina Clara van decidir anar a l'associació de veïns i veïnes per compartir les seves preocupacions. A la reunió comunitària, van explicar el que sabien del canvi climàtic i com afecta les platges i van imaginar el futur de la seva platja.



"M'agradaria que la platja fos com abans, plena de vida, amb moltes dunes, vegetació i animals. Que les persones cuidessin la platja i que les construccions estiguessin lluny de la mar per no danyar-la", va dir na Marina entusiasmada.

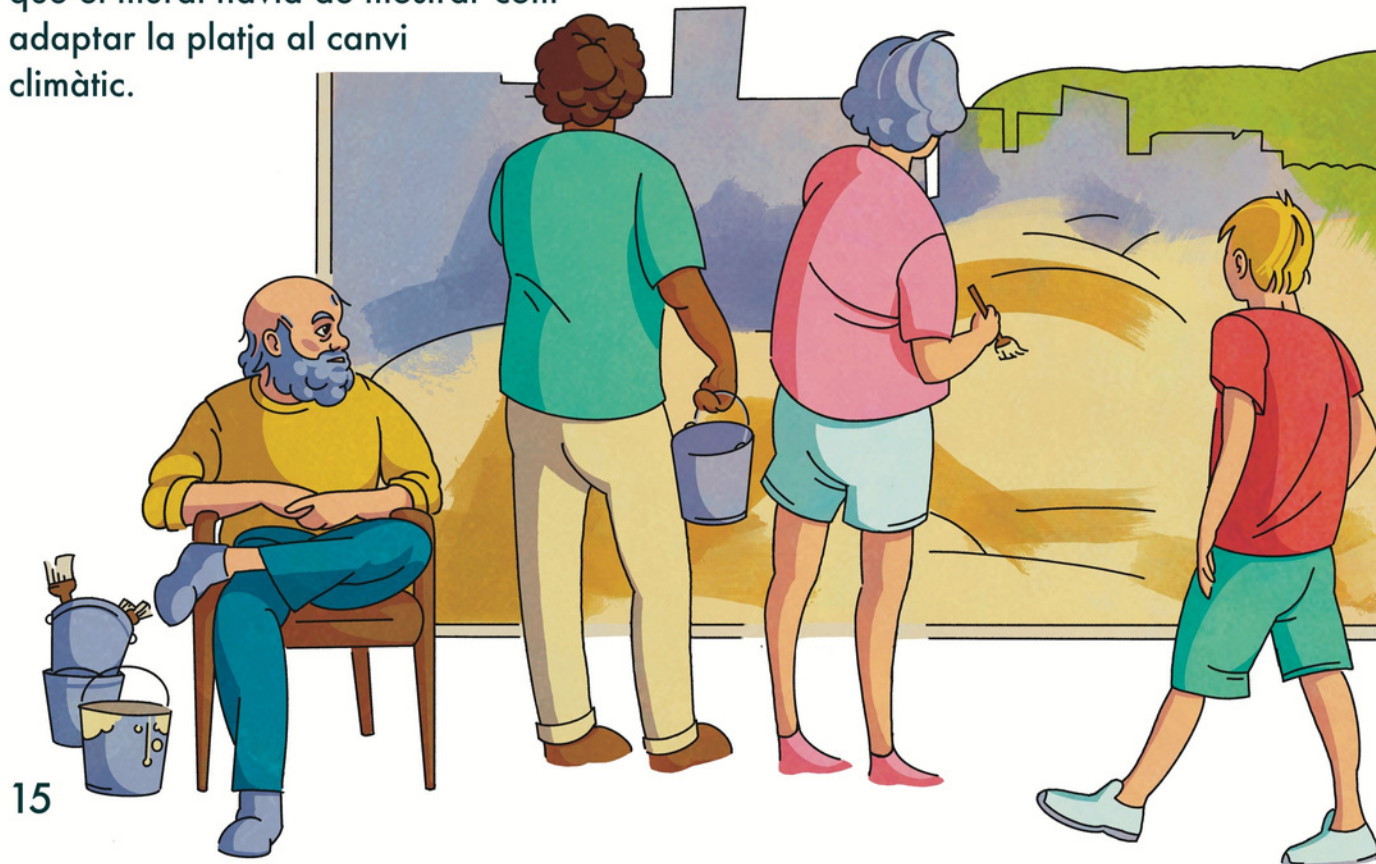
La padrina Clara va somriure satisfeta i va dir: "És un somni preciós, petitona. I amb l'esforç de tots i totes, podem fer-lo realitat. Tinc una idea: crearem un mural comunitari que mostri com podem adaptar-nos al canvi climàtic. D'aquesta manera, totes les persones podran entendre el que està succeint a la nostra platja."



La idea del mural va ser rebuda amb entusiasme. La comunitat es va unir per planificar i organitzar el projecte.

Es va decidir que el mural es pintaria a la paret d'un antic balneari que estava abandonat, molt a prop de la platja, perquè tant les persones residents com les visitants poguessin veure'l i reflexionar.

Tots els veïns i les veïnes es van posar a treballar per preparar aquest mural comunitari. Entre tots i totes van decidir que el mural havia de mostrar com adaptar la platja al canvi climàtic.



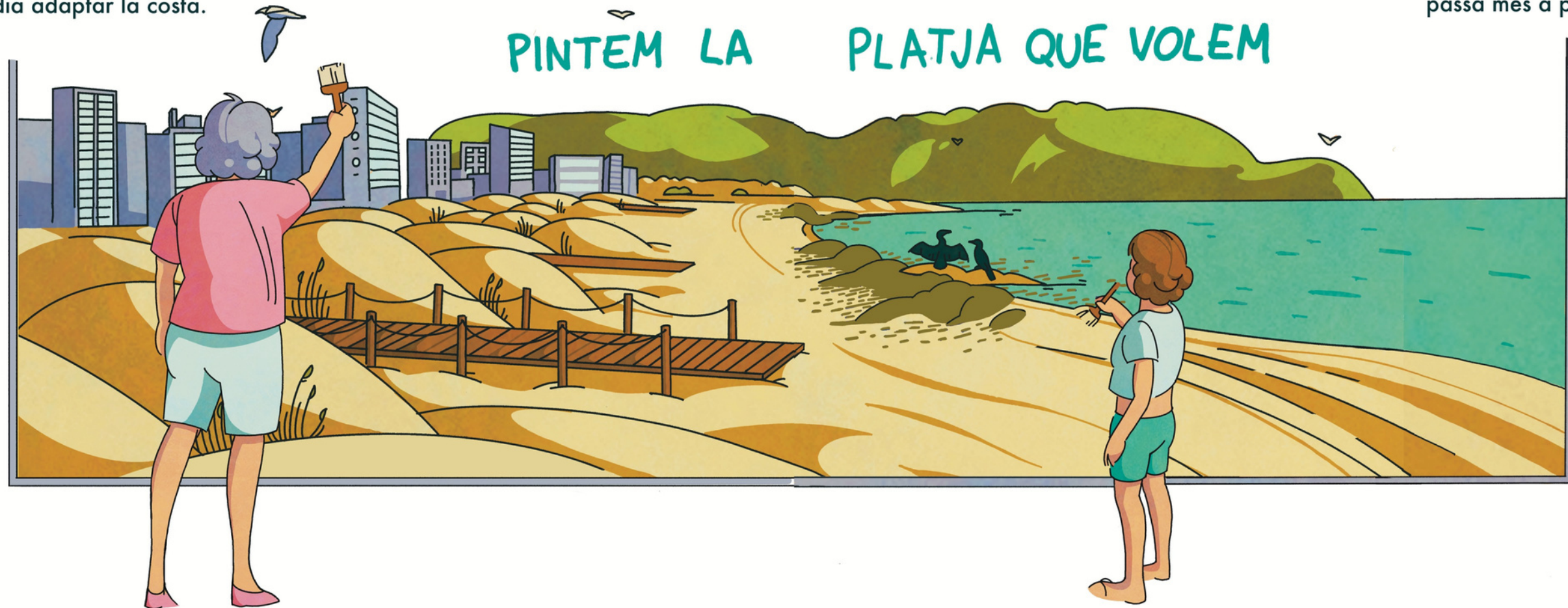
"Cada persona que visiti el nostre mural i s'uneixi als nostres esforços podrà dibuixar la platja una línia més ampla, simbolitzant que junts podem adaptar-nos al canvi climàtic, allunyant els passejos marítims del mar, ampliant les platges i creant dunes que ens ajudin a protegir-les", va dir la padrina Clara.



Durant tot l'estiu, van preparar el mural i van explicar a cada persona que s'aturava a veure'l com es podia adaptar la costa.

Amb cada línia que dibuixaven, la platja es tornava més ampla, i sentien que estaven una passa més a prop d'un futur millor.

PINTEM LA PLATJA QUE VOLEM



"Aquest mural serà el nostre recordatori que juntes podem afrontar els reptes del canvi climàtic", va dir na Marina, mirant el mural amb orgull, mentre pintava les últimes pinzellades.



Al final de l'estiu, na Marina i la seva padrina van anar a la platja per aprofitar el seu darrer dia juntes abans que comencés l'escola. Juntes, van córrer cap al mar i van començar a saltar les ones.



"Aquest és el millor joc, padrina! Saltar les ones em fa sentir lliure i feliç", va dir na Marina somrient.

"Quanta raó tens! Aquest estiu hem après molt. Enfrontar-se als reptes no és fàcil, però juntes podem superar qualsevol obstacle", va dir la padrina Clara.



Na Marina va mirar la seva padrina amb admiració i va dir: "Gràcies, padrina, per ensenyar-me tant. Promet cuidar aquesta platja i seguir disfrutant-la amb tu cada estiu."

La meva platja, la meva història:

Crea un mural que mostri la importància de cuidar i adaptar la nostra platja davant del canvi climàtic.

Amb tot el que has après al conte, pensa en idees per protegir la costa i reflecteix-les al mural. Pots utilitzar dibuixos, fotos, collages, poemes, cançons, lemes o qualsevol altre format que t'inspiri.



Glossari de "Saltar les ones"

Adaptació: És quan les persones canvien alguns dels seus costums per poder enfrontar-se als problemes del canvi climàtic. Al conte, per exemple, es parla d'arreglar les dunes i els manglars o allunyar els passejos marítims del mar.

Associació de veïns i veïnes: És un grup de persones que viuen al mateix lloc i es reuneixen per parlar i resoldre problemes que afecten tothom. Al conte, na Marina i la seva padrina van a l'associació per planejar com ensenyar altres persones sobre la cura de la platja.

Canvi climàtic: És quan, durant molts anys, la temperatura i el clima de la Terra canvien, fent que algunes zones s'encalenteixin més o el nivell del mar pugi. Al conte, es parla de com el canvi climàtic afecta les platges i provoca que es perdi arena.

Col·laboració intergeneracional: És quan persones de diferents edats, com padrines i netes, treballen juntes per assolir un objectiu. Al conte, na Marina i la seva padrina col·laboren per ajudar a cuidar la platja.

Dilatar: Significa que alguna cosa es fa més gran. Al conte, es parla de com l'aigua s'engrandeix quan s'encalenteix, i això fa que el nivell del mar pugi.

Dunes: Són munts d'arena que es formen pel vent i l'aigua. Al conte, s'esmenta com les dunes a la platja han canviat amb el temps.

Ecosistemes: Són llocs on viuen animals i plantes i on tots els éssers vius interactuen amb el seu entorn. Al conte, es parla d'arreglar ecosistemes com les dunes i els manglars per protegir la platja.

Erosió costanera: És quan la terra i l'arena de les costes es desgasta i se'n va a causa de l'aigua i el vent. Al conte, s'explica com aquesta és una de les conseqüències del canvi climàtic.

Manglars: Són arbres i arbustos que creixen a prop del mar, en aigües salades. Actuen com a protectors naturals, ajudant que les ones no facin malbé les costes.

Memòria històrica: És quan recordem i valorem les coses que van passar abans. Al conte, la padrina Clara explica a na Marina com era la platja quan ella era petita, perquè entengui millor el que està passant avui.

Mural comunitari: És una pintura gran que fan moltes persones juntes, per transmetre un missatge important. Al conte, el mural mostra com cuidar la platja davant del canvi climàtic.

Paisatge urbà: És com es veuen les ciutats i pobles, amb cases, edificis i carrers. Al conte, el paisatge urbà prop de la platja ha canviat molt amb els anys a causa de la construcció de més cases i hotels.

Posidonia oceanica: És una planta que viu sota el mar Mediterrani. Serveix de llar per a molts animals marins, protegeix les costes, neteja l'aigua i ajuda a capturar un gas anomenat diòxid de carboni, que encalenteix el planeta.

Pressió urbanística: És quan es construeixen moltes cases i edificis a llocs naturals, i això afecta el medi ambient. Al conte, s'explica com la construcció a prop de la platja ha causat que aquesta perdi arena i canviï.

Sensibilització: És quan expliquem a altres persones per què és important cuidar alguna cosa, en aquest cas, la natura. Na Marina i la seva padrina ensenyen als veïns i les veïnes com tenir cura del medi ambient i adaptar-se al canvi climàtic.

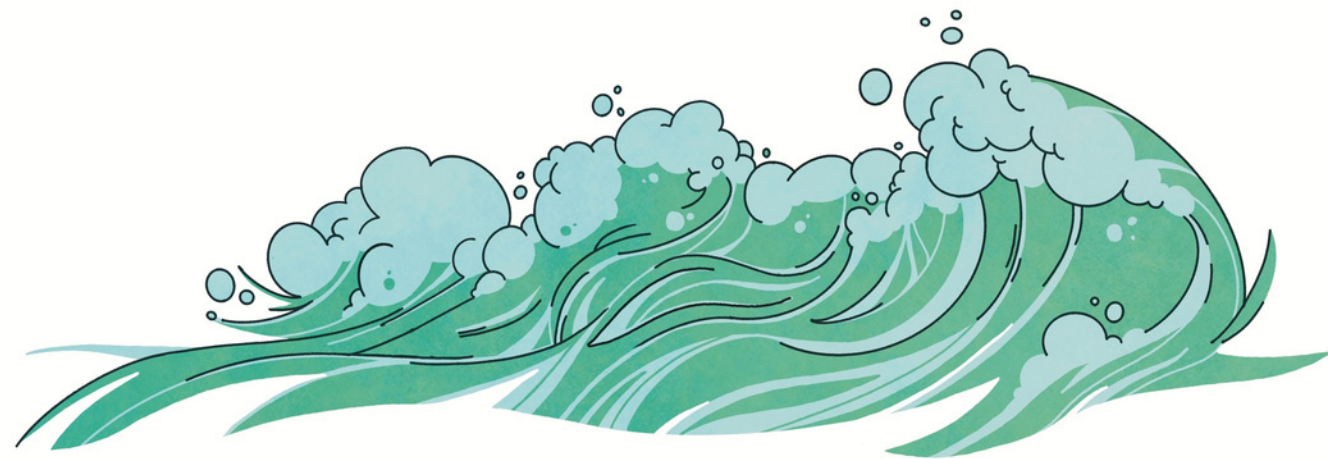
Solucions basades en la natura i la ciència: Són idees que usen la natura i la ciència per resoldre problemes com el canvi climàtic. Al conte, s'expliquen coses com cuidar les dunes i els manglars per protegir la platja.

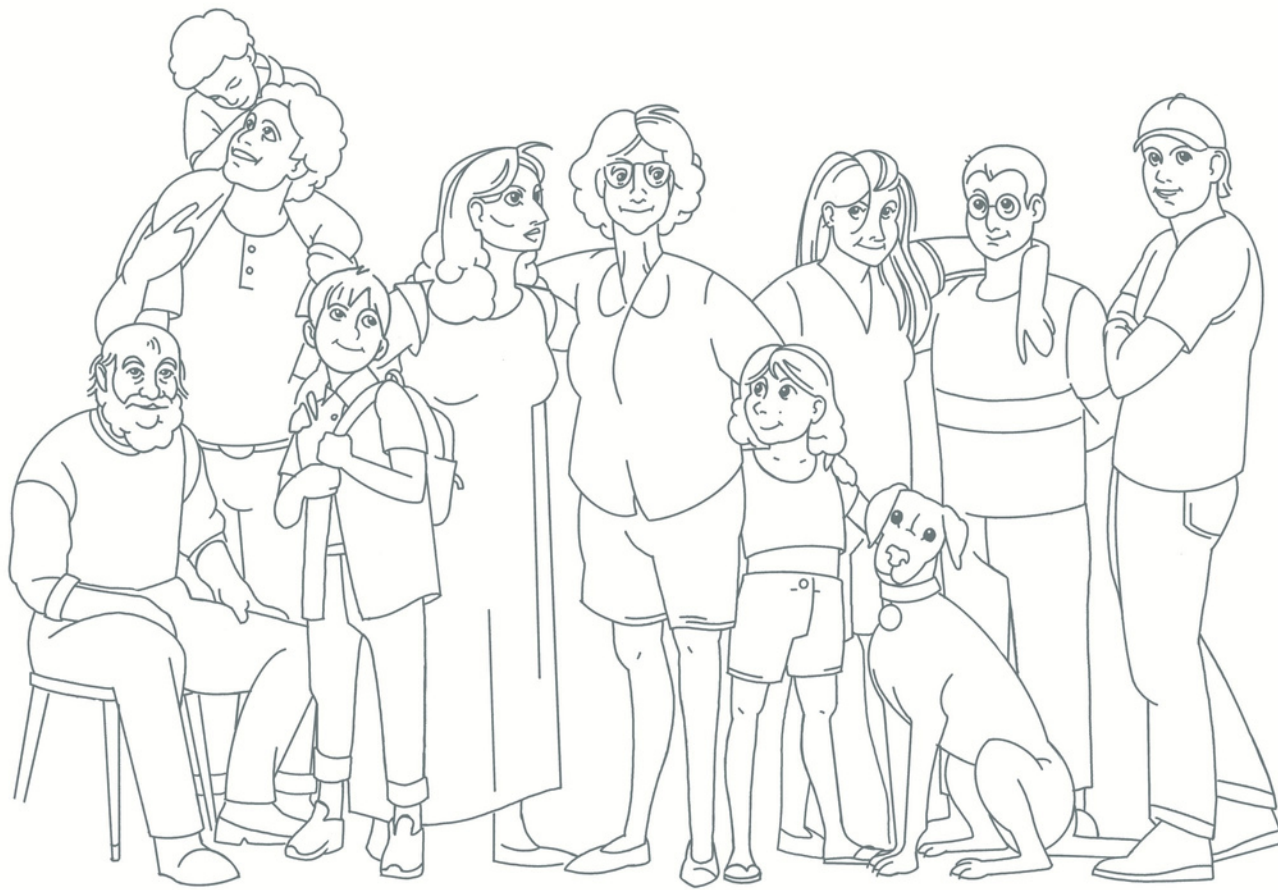
Temporada turística: És el moment de l'any en què moltes persones visiten un lloc. Al conte, el pare i la mare de na Marina estan ocupats treballant a la temporada turística, així que ella passa més temps amb la seva padrina.

Els 10 missatges clau per recordar

- 1 "La memòria històrica és important: Respecta les persones grans i valora el seu coneixement": Escoltar gent gran ens ajuda a entendre com han canviat les platges amb el temps.
- 2 "La urbanització afecta les platges": Quan construïm molt a prop del mar, no deixem que la natura faci la feina de protegir la platja. És important observar com ha canviat l'entorn per entendre'n l'evolució.
- 3 "El canvi climàtic: un problema global": El canvi climàtic és un problema global causat principalment per les activitats humanes que augmenten les emissions de gasos contaminants, mentre que la sostenibilitat fa referència a les accions que realitzem per cuidar el planeta i garantir que els recursos naturals siguin suficients per al present i el futur.
- 4 "El canvi climàtic afecta les platges": L'erosió i l'augment del nivell del mar fan que les platges perdin sorra i siguin diferents. Les nostres platges urbanes podrien desaparèixer.
- 5 "Podem adaptar-nos al canvi climàtic": La natura ens protegeix: Els ecosistemes costaners ens ajuden a adaptar-nos davant del canvi climàtic a les platges urbanes. La restauració de les dunes i la protecció de les plantes marines són maneres d'ajudar les platges a adaptar-se.
- 6 "Treballar conjuntament és clau": Implicar amistats i familiars perquè coneguin els efectes que poden patir les nostres platges és crucial per protegir el medi i lluitar contra el canvi climàtic.
- 7 "La col·laboració amb diferents sectors i entitats és essencial per impulsar canvis": La cooperació entre governs, empreses, organitzacions i ciutadania és fonamental per implementar solucions sostenibles que frenin el canvi climàtic i protegeixin el benestar del planeta i les futures generacions.

- 8 "Sensibilitzar les persones que visiten els nostres entorns afectats pel canvi climàtic és necessari": Sensibilitzar les persones que ens visiten genera consciència, fomenta la responsabilitat ambiental i promou accions que ajuden a protegir i restaurar aquests espais.
- 9 "L'art és una bona eina per conscienciar la comunitat": Les mesures creatives i innovadores amplifiquen el missatge i permeten arribar a més persones i sectors. Un mural pot ajudar a explicar a totes les persones què estan passejant per la zona com podem adaptar-nos al canvi climàtic.
- 10 "El futur depèn de les nostres accions: Salta les ones!": Si treballem conjuntament, podem fer que les platges segueixin sent un indret meravellós per gaudir i cuidar.





Agraïments

Volem expressar el nostre agraïment sincer a totes les persones i les entitats que han contribuït a la realització d'aquest projecte. En primer lloc, volem agrair el seu suport als socis i les entitats afiliades del projecte LIFE AdaptCalaMillor: Direcció General d'Economia Circular, Transició Energètica i Canvi Climàtic del Govern de les Illes Balears, Consorci de Turisme de Son Servera i Sant Llorenç des Cardassar, Associació Hotelera Badia de Cala Millor i Sa Coma, Sistema d'Observació i Predicció Costaner de les Illes Balears (ICTS SOCIB), Universitat de les Illes Balears (UIB), Institut Mediterrani d'Estudis Avançats IMEDEA (CSIC-UIB), LANDLAB, laboratorio de paisajes SLP, Fundación Conama, Instituto de Hidráulica Ambiental de la Universidad de Cantabria (IHCantabria), i Universidad de Cantabria (UC).

També als Ajuntaments de Sant Llorenç des Cardassar i Son Servera, l'Associació de la Tercera Edat de Son Carrió, l'Asociación de Jubilados y Pensionistas de Cala Millor, l'Associació de la Tercera Edat de Son Servera, l'Associació de Gent Gran Punta de n'Amer, l'Associació de Veïnats i Veïnades Sa Coma, i l'Associació de Veïnats i Veïnades de Son Carrió pel seu coneixement històric de la zona i la seva sempre càlida acollida.

Un agraïment molt especial igualment als 854 infants i joves, i al professorat, monitors i famílies dels centres CEIP Punta de n'Amer, CEIP Sant Miquel, CEIP Jaume Fornaris i Taltavull, CEIP Na Penyal, IES Puig de Sa Font, i les escoles d'estiu de Cala Millor, Sa Coma, Sant Llorenç des Cardassar i Son Servera per la seva participació activa i el seu entusiasme en les activitats de sensibilització.

Gràcies a tots i totes per fer possible aquest projecte d'educació i conscienciació ambiental.

www.lifeadaptcalamillor.com
#LIFEAdaptCalaMillor

"Saltar les ones" és una emocionant aventura on les nostres protagonistes s'enfronten al gran repte de conscienciar la seva comunitat i les persones visitants sobre els impactes que pateix la platja a causa del canvi climàtic. Al llarg del conte, descobriràs com, amb creativitat i treball en equip, aconsegueixen entendre com les solucions basades en la natura i la ciència poden ajudar-nos a protegir la platja. Però això no és tot...

També aprendràs com pots contribuir a cuidar el nostre planeta! Prepara't per submergir-te en una història on les ones porten molt més que aigua: idees, acció i un missatge per transformar el futur.



LIFE
ADAPT
CALA
MILLOR



Cofinançat per
la Unió Europea